

EDITORIAL

Una agressió en forma de diccionari

Una vegada més la llengua valenciana ha segut agredida per l'institució que supostament se creà per a defensar-la. Este mes passat la **Acadèmia Valenciana de la Llengua** sense nom feya public el seu "**Diccionari Normatiu del Valencià**", obra que, ya només en el títol, demostra que l'orientació d'eixa institució seguix camins diametralment oposats als que marca la llingüística -l'autèntica, no l'inventada per alucinades ideologies imperialistes-. Efectivament, no ha segut el **Diccionari de la Llengua Valenciana** o del **Idioma Valencià**, ha segut del "**Valencià**" (implícitament, d'un dialecte del català parlat pels valencians) i sobretot havia de ser "**Normatiu**", aço es, el que establix la norma, i no en el sentit de lo que es normal, usual, que es lo correcte, sino en el de lo que s'ha d'impondre per llei.

Al contrari de lo que fan entitats normatives de similars funcions en unes atres llengües, la AVL insistix en esta obra en apartar-se de la **llengua viva**, la llengua que han mantés generacions i generacions de valencians, despreciant als seus parlants i inventant-se una norma totalment aliena a l'història i la realitat llingüística valenciana. Recordem que eixe metòdic procés de destrucció de la llengua valenciana començà en la **ortografia** i la **gramàtica**, que passaren més desapercubudes per ser més tècniques i per l'angoixosa pressió del sistema educatiu i dels mijos de comunicació, que conseqüen, a poc a poc, confondre a una població completament desinformada. Ara li ha tocat la tanda al **lexic**.

Dotze anys, si dotze, son els que han invertit per a fer una obra que arracona i desterra paraules valencianes que ho son per haver segut consagrades per l'ús de generacions que nos han precedit, mentre n'incorpora unes atres totalment alienes, desconegudes en estes terres, o ne recupera unes atres que el poble va fer desaparèixer fa sigles, donant-los, ademés, la categoria de **preferents** o **cultes**, mentre reserva la posició de **secundaris** o **vulgars** als termes autènticament valencians que "magnanimament" consentixen en acceptar.

Dotze anys per a redescobrir l'existència del "**Diccionari de Mossen Alcover**", el **Diccionari Català-Valencià-Balear** que unilateralment feu seu el **Institut d'Estudis Catalans**. Eixa obra lexicogràfica (a pesar de la tendenciositat que incorporà el català **Moll** en l'últim moment i sobre la que res pogueren fer **Fullana** des de València i **Alcover** des de Balears), com a mínim, te mes treballat i respon a un gran treball de camp en el que es suma tot, lo valencià, lo català i lo balear; i, per a orgull dels valencians, la gran part del lexic que l'integra està documentada en les obres clàssiques de la nostra literatura,

la d'aquells autors que afirmaven, una i una altra volta, que escrivien en **llengua valenciana**.

I es que esta sucursal del IEC no es més que un ent **polític**. Per això l'han hagut d'embolicar de lleis, dictamens, majories de **Corts**, sentències judicials i demés; perquè d'una altra manera cap persona intel·ligent i ben informada li haguera dedicat la mes mínima atenció.

No oblidem que la seua creació es producte d'un obscur pacte entre **Zaplana** i **Pujol**; i tot per la "valencianíssima" missió de fer-li comoda una lleislatura al **Sr. Aznar**.

Ara el partit en el govern aparenta indignació per a obtindre redit electoral, quan es el que ha creat esta **Antiacadèmia**, l'ha blindat en el **Estatut d'Autonomia** i balafia milions i milions d'euros en el seu sosteniment. Però aço te una explicació, i es que al **PP** li es molt útil la **AVL** per a que atraga l'atenció i les crítiques, mentre el govern se desenten d'un problema al que no vol donar solució. Per això, qualsevol crítica a la **AVL** s'ha d'entendre que conté una denúncia implícita al govern popular, perquè si un gos mossega, el culpable no es el gos, sino l'amo, i mes si el gos ha demostrat abans la seua agressivitat. O, dit d'una altra manera, tota crítica a la **AVL** que no vaja acompanyada d'una acusació explícita al **PP** lo que fa es fer-li el joc al **Sr. Fabra** i als seus acòlits.

Una cosa ha tingut bona l'anunci d'este diccionari, i es que ha fet **public** lo que durant tant de temps s'ha fet **d'amagat**. Perquè lo que ara diu oficialment la **AVL** es lo que s'està transmetent als alumnes en el sistema educatiu des de 1983, any de la victòria electoral del **PSOE** en València.

En resposta ad esta clarificadora agressió, l'últim dissabte del mes passat entitats valencianes i valencianistes participaven en una concentració i feyen public el "**Manifest d'Insumissió, resistència i acció front a l'Acadèmia Valenciana de la Llengua**". El **Rogle Constantí Llombart** es sumà ad esta iniciativa que entenia volia reunir a tots els qui s'enorgullixen de ser valenciàparlants. Es de desijar que esta renovada activitat, que alguns ya han batejada com a **nova Batalla de València**, obriga un temps de reflexió i que unes noves dinàmiques es posen en marxa per a auar esforços i fer mes eficaç el treball de denúncia d'este **genocidi llingüístic**, el qual està basat en un treball de **ingenieria social** en el que els drets fonamentals de les persones son conculcats a l'establir les "**elits**" una falça divisió dels ciutadans en "**cults**" i "**incults**" com a excusa per a poder negar-li els seus drets ad estos últims.

LA CITA

En l'idioma està l'arbre
genealògic d'una nació.

Samuel Johnson

SUMARI

- 1
• EDITORIAL: **UNA AGRESSIO EN FORMA DE DICCIONARI**
- 2
• LLISTAT: **ACTIVITATS CULTURALS**
• PATRIMONI: **TRES AMICS. BENLLIURE, SOROLLA I BLASCO IBÁÑEZ**
- 3
• FRUITES, VERDURES I HORTALICES (LXXXIII): **PARLEM DE LES OLIVES (I III)**
• CRONICA: **CONCENTRACIO "AVL DEROGACIO"**
• RESENYA BIBLIOGRAFICA: **ELS LLIBRETS DE FALLA. JOSEP BERNAT I BALDOVÍ**
- 4
• PASSATEMPS
• RONDALLA: **CAIGA QUI CAIGA**

ACLARIMENT

Esta publicació està redactada en les Normes d'El Puig. Encara que es una obra col·lectiva,

l'encarregat de la redacció final de cada article te llibertat per a fer-ho en la normativa d'accentuació de la seua preferència. Este tema es motiu de debat, però no de divisió, entre nosatres.

AVIS

La sort nos busca, però encara no nos ha encertat de ple. El passat sorteig del 8 de febrer nos tocà de nou devolució (¿ya l'ha cobrada?), i anem a provar sort de nou. Juguem al numero

54806

per al sorteig del proxím
5 d'abril de 2014.

Poden demanar participacions (3 €) cridant al numero de telefon de la capçalera d'esta pagina. ¡Sort!

¡Ah! I faça fotocopies d'este exemplar per a repartir entre amics i coneguts, que la **Batalla** continúa.

ACTIVITATS CULTURALS MARÇ DE 2014

Trobarà més informació dirigint-se a les respectives associacions:

GAV (Grup d'Accio Valencianista)

C/ Pintor Gisbert, 17-baix. 46006 Valencia C.

Tel: 963 41 22 22 i 963 41 90 20

www.gva-valencianistes.com

LRP (Lo Rat Penat)

C/Trinquet de Cavallers, 9. 46003 Valencia C.

Tel: 963 91 09 92

www.loratpenat.org

PJV (Plataforma Jovenil Valencianista)

Tel: 697 298 313

www.pjvalencianista.org

info@pjvalencianista.org

RACV (Real Academia de Cultura Valenciana)

C/Avellanés 26. 46003 Valencia C.

Tel 963 91 69 65

Fax: 963 91 56 94

www.racv.es

1 Mar (dissabte) 12:30 h. Tomba d'Ausias March. Seu de Valencia C.

IV CERTAMEN DE POESIA. Parlant en Ausias March.

+Info: **GAV**

3 Març (dilluns)

XXVI DIA DE LA LLENGUA I LA CULTURA VALENCIANES. Enguany dedicat a fer la crida al primer centenari de la RACV.

•18:00 h. Seu de Valencia.

MISSA en memòria d'Ausias March i de tota la família acadèmica difunta.

•19:00 h. Saló del Consolat del Mar de la Llonja de Valencia.

ACTE D'EXALTACIO DE LA LLENGUA VALENCIANA:

- Paraules de benvinguda de Desamparados Cabanes.

- Aureli López recordarà el treball de la Secció de Llengua i Lliteratura Valencianes

- Voro López farà relació de les activitats dutes a terme l'any passat i els projectes futurs.

- Federico Martínez Roda farà la dissertació "Aproximació a l'història acadèmica a través dels decanats: CENT ANYS DE LA RACV".

- CRIDA SOLEMNE i tancament de l'acte a càrrec de Enrique de Miguel.

+Info: **RACV**

10 Mar (dilluns) 19 h. Seu de Lo Rat Penat.

Foro d'Opinio

CONFERENCIA-COLOQUI: Fernando de Rosa Torner: "El derecho histórico valenciano, una realidad".

+Info: **LRP**

15 Mar (dissabte)

RUTA FALLERA

+Info: **PJV**

27 Mar (dijous) 20:00 h. Seu del GAV.

ENCONTRE ANUAL DE POETES FESTIUS EN LLENGUA VALENCIANA.

+Info: **GAV**

PATRIMONI

Tres amics. Benlliure, Sorolla i Blasco Ibáñez

M^aA.M.C.

El **Ajuntament de Valencia**, en motiu de la commemoració, el 27 de febrer de l'any passat, dels 150 anys del naixement de **Joaquim Sorolla** i dins de les activitats que se varen programar, inaugurava el passat giner, en la Sala d'Exposicions del Consistori (C/Arquebisbe Mayoral, s/n), una mostra que porta el nom de **BSB Tres Amics Valencians (Benlliure, Sorolla i Blasco Ibáñez)** dedicada a tres dels seus fills més il·lustres i que se podrà visitar fins al 30 de març. En este homenage a Sorolla el Cap i Casal ha volgut elogiar el sentiment de la valencià, representat en estos tres artistes que, a pesar d'haver viscut la major part de

la seua vida fora de Valencia, mai deixaren de donar mostres de la seua valenciania.

Escultor, pintor i escriptor, tres amics coetaneus naixcuts en Valencia a finals del segle XIX; **Benlliure** en 1862, **Sorolla** en 1863 i **Blasco Ibáñez**, el més jove, en 1867. L'època en que els tres comencen a descollar com artistes mostra la força de la burgesia valenciana en el moment de depressió i desaniment que per a **Espanya** significà la pèrdua de les colònies (1898). A nivell polític es un temps convuls, de canvis, movilizacions obreres i aparició de nous ideals, el republicanisme contra la restauració, i també esta diversitat es reflexa en els tres autors, puix Benlliure era monàrquic, Blasco republicà, i Sorolla ni monàrquic ni republicà, per damunt de lo qual sempre estava l'amistat que es professaven. Cada u d'ells te un desenvolupament artístic i professional que traspassà fronteres i els portà a fer via-

ges arreu del món per a perfeccionar, apunts per a consolidar i donar testimoni del seu art, en el que triuflaran, i per mig del qual projectaran una imatge de Valencia de modernitat i d'optimisme puix saberen donar testimoni de les riqueses que adornen la terra valenciana, recreant el seu imaginari col·lectiu (la llum de Valencia, el sol, la platja, personages celebrats, històries de vides i costums, la

creativitat, la laboriositat, etc.).

El Consistori sabe homenajar la seua genialitat dedicant-los carrers i distingint-los en el nomenament de "**Fill Predilecte**". Els tres a la seua mort volgueren ser soterrats en la ciutat que els va vore naixer.

La mostra consta de 70 peces, totes pertanyen als fons municipals, entre quadros, busts, cartes, objectes, fotografies, periòdics; moltes de les quals son desconegudes per al gran públic. Destaquen com a més curioses i rellevants la **correspondència inedita** entre els tres artistes i **edicions especials** d'algunes de les noveles de Blasco Ibáñez. Interessant es la projecció de **pel·lícules** mudes que tenen als tres artistes com a protagonistes.

L'exposició se completa en obres d'uns altres artistes valencians com Ignaci Pinazo, Fillol, Josep Antoni Benlliure, Manuel Benedito, Ricardo Casarás, i altres de Michavila, Josep Lluís Checa, Peppino Benlliure o Ramón de Soto.

L'obra emblemàtica de l'exposició es **La meua família**, un quadre, retrat de grup, de **Sorolla** en reminiscències de l'estil de **Velázquez**, en un tractament de la llum molt diferent al que el pintor utilisa habitualment en les seues obres.

Uns altres llenços d'este autor son **El meu jardí**, **El senter de la confraria** i un bocet inacabat, **Monges en el jardí**.

De **Blasco Ibáñez** s'han recopilat retrats, periòdics de l'època, primeres edicions de les noveles, un fons fotogràfic, etc.

I de **Marià Benlliure** colecció de busts, documents,

apunts per a escultures, fotos de l'època; també un recorregut fotogràfic per l'obra que l'escultor te en els carrers de la ciutat, etc.

Es una oportunitat única poder contemplar totes estes obres puix moltes d'elles tenen un àmbit més restringit en el seu lloc habitual al permaneixen en dependències reservades de la Corporació.

FOTOGRAFIA EN LA QUE S'ANUNCIA L'EXPOSICIO

LA MEUA FAMILIA, JOAQUIM SOROLLA

COLABORA EN EL ROGLE

Donar difusió ad esta publicació es la millor forma de col·laborar en nosatres. També pots fer-te **soci** (36 € a l'any) o **col·laborador** (12 € a l'any), i t'enviaré a casa tots els números que es publiquen durant l'any.

Si tens voluntat de fer alguna puntual aportació econòmica, també te quedariem molt agraïts. El nostre número de compte, en **Caixa Ontinyent**, es:

2045 6014 65 3000195833

Parlem de les olives (i III)

En quant a les òptimes per a taula, be junt a ensalades, com a plat propi o com aperitiu, ya hem parlat de les **Sevillanes**, sense pinyol i en anchova, i de les **Gordals**; pero en les terres valencianes, ¿quí no ha fruit menjant-ne de negres **Fines** o **del Cuquello**, aixina com de les verdes chafades, preparades en salmorra, de manera casolana? ¡Che, qué bones!

La **producció** d'olives en **Espanya** de totes les varietats és comparable a la mitat de la producció de cítrics, és dir, estariem parlant d'uns 3.000.000 de tonellades (l'oli, producte d'aquelles, se situa entorn a les 800.000 tonellades, de les quals se n'exporten 400.000; paradoxicament casi totes cap a **Italia**, país més productor encara que Espanya). Com a informació s'ha de remarcar que la província de **Jaén** és la principal productora d'olives i, a la vegada, a on se concentra l'industria més important d'extracció d'oli, puix almenys entre el 75 i el 80% del total de la producció nacional és d'aquella província.

És convenient remarcar algunes de les **zones productores valencianes** d'oli d'oliva, encara que no per l'importància quantitativa, sí per la qualitativa, com p.e., el Maestrat i la Serra d'Espadà, el Comptat, Casinos, Millars, Canal de Navarrés i Enguera. En les ultimes dècades s'ha creat una ret de cooperatives preocupades en l'elaboració d'oli d'una qualitat envejable per a competir entre les millors dins del mercat espanyol.

Abans d'acabar l'article és obligat fer una modesta referència a les bondats curatives que se li atribueixen a l'oli d'oliva, com p.e., el gran contingut d'àcid greixós monoinsaturat, nomenat oleic, que intervé activament en la **disminució del colesterol perjudicial** (LDL colesterol). A l'igual que de la repercussió beneficiosa, acceptada amplament en el món científic, sobre el seu consum com aportació principal de greixos vegetals, en lloc de les provinents dels carbohidrats, **en contra de l'obesitat i de l'hipertensió**. Com també **contra les afeccions del sistema digestiu i la diabetes mellitus no insulíndependent**. Per una altra banda, el contingut important en vitamina C i E, carotenoides i diversos polifenols, tots ells antioxidants i que s'absorbixen prou be, convertixen a l'oli d'oliva en un **bon preventiu contra el càncer i l'envelliment**.

I per a tancar-lo, ara sí, facilitem el contingut en greixos de l'oli d'oliva i la seua classificació: **Saturats**: 12,40% d'àcid palmític; 1,20% d'àcid palmitoleic; 2,20% d'àcid esteàric. **Monoinsaturats**: 75,40% d'àcid oleic. **Poliinsaturats**: 8,30% d'àcid linoleic; 0,50% d'àcid linolènic...

RESENYA BIBLIOGRAFICA J.P.B.

Bens, Felip i Àrias, Juli Amadeu

Els llibrets de falla. Josep Bernat i Baldovi

Col. Classics Valencians, 38. L'Oronella. Valencia, 2012

(109 pàgines)

Tradicionalment a **Bernat i Baldovi** se li han atribuït set llibrets de falla; este treball presenta la seua transcripció, en la que s'ha actualitzat l'ortografia a les **Normes d'El Puig**. Abundants notes acompanyen al text per a ajudar al lector a apreciar cabalment un escrit plagat de dobles intencions i amfibologies de difícil interpretació actual, tant per lo que fa a les expressions com, mes encara, a les referències culturals, que s'han perdut en el segle i mig transcorregut.

Una ampla **introducció** en tres parts posa al lector en situació. La primera part conta el **orige i evolució de les falles**, la segona ofereix una breu **biografia** de l'autor, i l'ultima, la mes breu, analisa el valencià utilitzat per l'autor, resalta l'importància de l'invençió del llibret ad ell atribuïda i desmonta alguns topics relatius a la seua figura. Una **defensa doble** s'acometa: a l'obra i a l'autor. Per un costat, la seua escritura, complexa i rica en recursos lliteraris, te major nivell de lo que se sol considerar, ademes, la seua tematica nomes aparentment es superficial, ya que porta implícita una forta carrega de crítica social i política. I per lo que fa a l'autor, eixa imatge de burgues acomodada que si participà en política fon per a velar pels seus propis interessos contrasta en la practica real, la del polític i la de l'escriptor, en la que mantingue sempre una postura de defensa dels mes desfavorits.

Pero, sobre tot, en estes pàgines el lector sentirà que s'adinsa en la societat valenciana del segle XIX, en els seus hàbits i mentalitats, expressats en la llengua viva del poble. I per supòst, trobarà una lectura tan divertida com se pot esperar de la fama de **Bernat i Baldovi**, un dels maxims artífexs de la recuperació de la **llengua valenciana** en la **Re-naixença**.

CRONICA

Concentració
"AVL derogació"

La publicació del "**Diccionari Normatiu del Valencià**" ha movilitat al valencianisme com fea temps no passava.

Mentres diverses entitats elaboraven un "**Manifest d'Insumissió, resistència i acció front a l'Academia Valenciana de la Llengua**" –al qual s'adheri el **Rogle Constanti Llombart**–, el **Grup d'Acció Valencianista** convocava una concentració davant de la Conselleria de Presidència. En resposta ad esta convocatorià, el 22 de febrer passat uns centenars de persones se congregaven per a exigir la derogació de la AVL.

Durant l'acte, s'esfenicà el soterrà de la llengua valenciana i se feren uns parlaments, dels que volem destacar les emocionades paraules del canonge de la Seu de Valencia, **Josep Climent**, i la contundència de **Manolo Latorre** al denunciar el cinisme del PP en este tema.

La premura en l'organissació i l'escassa difusió expliquen la modesta assistència a l'acte. Aço no es mes que un reflex de la descoordinació en la que viu el valencianisme, i un avís de que fan falta nous aires en un moviment que ha de superar postures excloents si vol recuperar la puixança que alcançà en el passat.

CONTACTA EN NOSATRES

Apartat de Correu 527

46002 Valencia ciutat

Telefon: 617 030 370

rgleconstantillombart@gmail.com

Rogle en Internet

Tots els eixemplars editats fins ara estan, en pdf, en:

www.rgleconstantillombart.com

Resol l'acrostic del costat a partir de les definicions.

1. S'aplica a la persona que se declara partidaria del moviment o doctrina que exigeix per a les dones els mateixos drets que per als homes. En masculí.
2. Tristor, melancolia o nostalgia originada pel recórrer d'una perdua o absència.
3. Peça de ferro, generalment en forma d'anella, en els extrems units per un pern assegurat en una claveta i que serveix per a subjectar una cadena a qualsevol lloc, antigament utilitzat per a posar-lo a presoners i esclaus en els turmells, les monyiques o al coll per a retindre'ls.
4. Tancar o ficar dins d'una gabiola.
5. Malintencionat, maligne. Funest, que causa o acompanya ad alguna desgracia. Catastrofe o accident d'orige divers i de major o menor importancia.
6. Carrer molt estret.

La solucio a peu de pagina.

PARAULES VERTICALS

1. Proveir de lo necessari: aliments, roba, etc.

2. Imprecari o proferir paraules contra una persona o cosa manifestant gran animadversio i desig de que patisca alguna desgracia.

		1.		2.				
1.								<u>N</u> - - - -
2.	- -	<u>Y</u>						- - - -
3.		<u>G</u>						- - - -
4.						<u>B</u>		- - - -
5.				<u>N</u>				- - - -
6.	- <u>A</u> -							- - - -

RONDALLA

Caiga qui caiga

En una montanya hi havia un convent de **flares** de vida molt **estreta**.

Entre les regles que tenien, una era que no podien menjar carn en tot l'any.

Rodejava el convent un camp extens de verdures i hortalices i algun que altre arbre frutal, cultivat pels mateixos **flares**, i d'alli **s'abastien** per al seu regim vegetariana.

Darrere de l'horta estava el secà, que comprenia una gran finca d'oliveres, garroferes i, a l'extrem, una pinada.

Encara que no podien menjar carn, els **flares** criaven animals domestics i,

particularment, perdius en gran cantitat, perque les **acebaven** en blat i no els faltava mai el menjar, lo mateix que a les gallines, conills i demes animals domestics, que venien per a tindre ingressos. Pero en això va haver una reforma de les regles monastiques, conseqüencia d'un concili, i els van autorisar a menjar carn casi tots els dies de l'any.

Van **escomençar** a menjar-ne, i lo que mes els agradava eren les perdiutes, ya foren torrades, al forn, fregides o guisades en caldet.

Pero va resultar que aquells bons pares, que en el regim vegetariana

havien **gojat** de tan bona salut i arribat a una edat molt **avançada**, començaren a posar-se malalts i a morir-se, u esta semana, un altre l'atra...

Consultat el mege del convent, va diagnosticar que allo era degut a les perdiutes, i que si volien tindre salut i vida llarga, devien tornar al regim alimentici de tota la vida.

L'abat, com el problema era de tanta envergadura, va convocar una reunio de tots els **flares** en el refectori, els va **expondre** la qüestio i va demanar el pareixer de cadascu. I quan els tocava parlar, **començant** pels mes vells, tots eren de la mateixa opinio: "a perdiu per barba i caiga qui caiga".

Josep Maria Guinot i Galán
Artana, estiu 1994

GLOSSARI (paraula/ sinonims: definicio)

Abastien de **abastir/ suministrar/ aprovisionar**: Proveir suficientment de coses necessaries o quemenjars.

Acebaven de **acebar/ criar/ empapussar**: Donar menjar als animals o persones per a engrossar-los i que augmenten de pes.

Avançada de **avançar/ alvançar**: **Expondre/ presentar**: Posar de mani-

fest per a que siga vist, posar a la vista. **Moure** cap avant alguna cosa. En el text, en sentit figurat, fa referencia al pas del temps.

Escomençar/ començar/ iniciar: Donar principi ad alguna cosa.

Estreta/ pobra/ ajustada: En sentit figurat, de poques possibilitats econòmiques.

Flare/ monge: Membre d'algunes ordens religioses.

Gojat de **gojar/ fruïr**: Posseir una cosa bona, agradable o que dona profit.

Rodejava de **rodejar/ voltar/ circumvalar**: Posar-se o estar entorn.

Solucio:

Verticals: 1. FORNIR 2. MALAIR
1. FEMINISTE 2. ENYORANÇA 3. GRILLO 4. ENGABAR 5. SINISTRE 6. CARRERO

I RECORDA... La nostra primera paraula es **fornir**. L'accio i efecte de fornir es **forniment**. Se diu que està **fornit** allo que està abastit d'aliments o d'una atra cosa necessaria. Eix. *Abans d'iniciar-se l'expedicio els exploradors se forniren d'aliments, mantes i medicaments.*

La nostra segona paraula es **malair**. Un **malaïment** o una **malaïcio** son les paraules o expressions que proferix una persona per a malair ad algu o ad alguna cosa. Es **malaïdor** qui malaix. Està **malait** aquell que està condemnat per la justicia divina; el que està baix el pes o l'influx d'una malaïcio; tambe se diu d'una persona que es roïna, que te intencions danyines. Eix. *Les paraules de la bruixa caigueren com una malaïcio sobre tots els habitants. // Segons el Deuteronomi mor malait als ulls de Deu aquell que penja d'una fusta.*